

HET BLAD DER BEZWAARDEN

binnen de synodocratie

Een lezer vraagt me, mijn meening te zeggen: moeten onze menschen nu niet dat komende blad der bezwaarden binnen het kamp der uitwerpers gaan steunen?

Antwoord: natuurlijk niet. Dat blad is wel de ergste poging, niet van die menschen in hun bedoeelingen, maar van den kwaden geest, die de kerk in slaap wil sussen, om de vrijmaking te geynte houden.

In ons artikel: „Een lawine van schorsingen“ deden we alleen die aanhalingen uit de stichtingscirculaire etc., die we aantreffen in een artikel van den synodocratischen ds Vellenga. Sindsdien werden ons door vriendelijke hand toegezonden de stukken zelf. Daaruit citeren we nog:

a) het wordt een „eigen KERKELIJK orgaan“; en dus: officieel richtingsorgaan binnen die preekstoelgemeenschap, die er ginds nu eenmaal is nadat men ons uit elkaar geslagen heeft; b) het wil blijvend een plaats innemen binnen hun kerken, de kerken der bezwaarden dus: m.a.w. de afgod der bestaande eenheid wordt gediend; men zegt niet in het geloof: wij zullen belijden, en handelen en dan afwachten wat er gebeurt, maar men bindt de profetie aan de mogelijkheden, die er ginds zijn: „er staat geschreven“, dat komt ná: „er is geschied“; c) men zal niet verzwaren, waarom men niet met de vrijmaking meegaat; m.a.w. men zal zich van de zonde slechts in zóóver vrijmaken, als de zondaren-in-synode goedvinden; want anders zou men weten, dat hetzelfde lot hen wachtte, dat ons wachtte: ook wij maakten ons alleen vrij van zonden, en toen werden we weggedaan.

Summa summarum: men zal óók de vrijmaking bestrijden, en weigeren. Men blijft net als ds De Graaf: revisionist tot in den dood. Revisie zoeken is prachtig, als ge door geen besluit gedwongen wordt, zelf te zondigen. Wie echter zich laat dwingen tot zondigen, is geen revisionist, maar een capitulant, die wat napruttelt. En die door dat napruttelen, dat de „Ridderbussen“ goedmoedig aankijken, zich nog wijs maakt, dat hij profeteert. Als ik een bepaalde zonde EERST GA DOEN, heb ik de scherpe punt van mijn protest ertegen afgeslepen, eer ik van wal steek. Bovendien: de vervangingsformule van '46 wordt hier niet onacceptabel genoemd. Ze moet alleen maar weg, wijl ze PRACTISCH kwaad doet. Ook deze auteurs zijn het dus eens met het beschouwen en behandelen van de kinderen als deelende in de wederbarende genade. Ook zij doopen dus zoo de kinderen (doopen is behandelen). Ook zij begraven dus De Cock voor de tweede maal, nu bij de ketters. Dit blad doet kwaad als bedwelmingsmiddel. En ook zijn redacteurs laten hun broeder door een ander hoeden. Zij doen, wat ons verboden werd. En laten dat zoo. K. S.

poosje, als wij „gevestigd“ zullen heeten, zullen weer anderen extremist heeten in onderscheiding van ons. 't Is allemaal een beetje belachelijk, omdat men nu eens uitgaat, in zijn benaming, van principieele positiebepaling, en dan weer van gegeven feitelijkheid en stabiliteit van kring. Stabiliteit van zijn getalssterkte met name en de daarin heerscheende denkbeelden.

Daarom is meestal de naam „extremist“ een hulpelees gestotter in den mond van aristocraatjes, die ten doode opgeschreven zijn.

Ze zijn n.l., geestelijk gesproken, dik geworden, „vet“, ontoegankelijk voor bezinning op principes, die hetzij voor 't eerst, hetzij opnieuw erkenning vragen, en daarom worstelen moeten.

Neem een voorbeeld uit '44 en daarna.

Laat alle referendarissen en soortgelijke verkeners van volksbewegingen eens onkundig van de feiten, doe hun een blinddoek voor, en vraag hun:

wie is extremist? de man, die een preekstoel ontzegt aan wie bezwaren heeft tegen een zinnetje van 1942-1905, en niet belooft, niets te leeren, wat daarmee niet ten volle overeenkomt; Of de man, die een preekstoel om die reden niet verbiedt; en lees hun dan dat zinnetje ook nog eens voor uit een boekje; ze zullen allemaal zeggen: extremist is hij, die den preekstoel om zoo'n reden ontzegt. Gij weet dan, dat Ridderbos het moet zijn, en de lieden van de classis Den Haag, Hoek b.v.

Neem hun dan het blinddoekje af, en laat ze als verkeners los op den vaderlandschen bodem. Vraag hun: waar is de extremist? Ze zullen dan zeker zeggen: bij Greijdanus en Schilder. Ze zullen ook hun antwoord, dat nu op de gegevens van wat zij bij geruchte zoal vernamen, zóózeer „beschermen“ tegen hun eigen bedenkingen, dat zij binnen 'n ommezien de zaak op den kop zullen zetten: niet: Ridderbos bond ze aan zijn ideeetje, maar: Schilder bond ze aan zijn ideeetje. Je kunt zulke nonsens immers lezen? In Amerika en in „De Strijdende Kerk“?

Denk aan de dagen van de Reformatie. Erasmus zat te gnuiven: hij de gematigde man; en lieden als de latere calvinisten de extremist. Maar wij zien 't een beetje anders. Wij zeggen: humanist de één, Woordgeloovige de ander.

De term extremist is dan ook zoo iets als een voetbal: 't ééne oogenblik hier, 't andere daar. Ridderbos dacht waarschijnlijk: Kuyper is het gulden midden, Schilder extremist aan den eenen kant, Verkuyll aan den anderen kant. Nu heeft hij zich laten gebruiken om Schilder weg te werken. De Verkuyll's dringen op, en de Bavincks, en wat meer extremist was. Bij hen is Kuyper vergeten, al gunnen zij allemaal een synode 't baantje van de decoratie van zijn graf met kerkeleke bloemen. De „kerk“ is nu eenmaal bij velen een zachte nurse: ze doet zulke „lieve“ dingen, en o zoo piëteitvol, meneer; je moet er af en toe een traantje om wegpinken. Je moet natuurlijk juist daarom de schrikkelijke woorden, die de kerk af en toe gebruikt, b.v. bij schorsingen, „gematigd“ opnemen; want als je die woorden leest, zooals ze er STAAN, dan ben je extremist. En nu is het eind van de historie, dat dr Ridderbos over een stuk of wat jaren extremist zal heeten, en de Verkuyll's de lieden van het midden.

Maar het zal allemaal even dom zijn met die tituluur. Want de vraag is maar: waar is het recht? Is het extreem, als je weigert, de kerk te binden aan een formule, dat ze straks toch weer gaan veranderen? Neen. En is het altijd dogmatisch extreem, als je de binding aan zoo'n formule er door jaagt? Neen. Daar kan b.v. de drift van de gekrenkte trots achter liggen; de hoogmoed van een groep, die dacht: nu zijn we zoo ongeveer erigenamen van de leiderspositie van „H. H. K.“, en nu zullen ze daar ons weerspreken.....??? in het openbaar?

Ik ken dus geen extremist-van-professie. Ik ken alleen de tegenstelling van waar en vals, van recht en onrecht, van vergissing of fout of zonde, die losgelaten wordt en beleden dan wel van zulk eene, waarin men zich vastblijft, omdat het nu eenmaal je leidersroem kost, als je openlijk erkent: we hebben Gods naam abusievelijk gebruikt om zijn kinderen te slaan als waren ze honden.

En zoo staat het nu ook met den naam extremist onder ons. Laat dat leelijke woord nu maar blijven haken achter dat stemhokje, waar zoo'n drukte over gemaakt is. Ik weet heel goed, dat, toen ik als mijn meening publiceerde: wel stemmen, en in afwachting van de resultaten van Amersfoort dezen keer dan maar kijken, welke man van de gepresenteerde kandidaten het dichtst bij u staat in de ten uitvoer legging van een program voor korten

tijd, sommigen zeiden: nu gaat hij uit het midden naar de grens toe: extremist? Anderen dachten: nu gaat hij van de grens naar het midden toe: niet meer extremist? Maar we moeten nuchter blijven: en ons niet afgeven met de psychotechnische bravourstukjes van den jongen dr Ridderbos, die ook al fantaseerde, dat K. S. de „uitersten“ (extremiteiten) bij elkaar wou trekken. Deze waard vertrouwt zijn gasten, en degenen, die zijn geestelijke familie uit de herberg gezet heeft, naar zichzelf: de gegeven grootheid bij-een-houden, en dat doen deemoeds met behulp van principieele uitspraken, die hanteerbaar zijn, en als 't eenmaal gebeurd is, dan volhouden om het prestige.

Maar zooals ik voor mezelf dit dwaze dilemma afwijs, zoo doe ik het ook voor mijn kerkgenooten. Inzake die ééne stemming in overgangspannende heb ik zóó geredeneerd: er komen er TOCH honderd in de Kamer, al doen we niet dan wel mee; en nu wij nog niet het terrein kunnen overzien, wat den volgende keer wel mogelijk zal zijn, nu willen we meehelpen, hen, die de volksvertegenwoordiging in critieke tijden op zij gingen zetten of heelemaal op zij willen gooien naar huis te sturen of op een afstand te houden. Want anders hebben we heelemaal niets meer te praten over de vraag, hoe WIJ over een paar jaar ons zullen laten hooren in de volksvertegenwoordiging. Anderen denken daar anders over. Fiat. Maar ik noem hen geen extremist.

Extremist noem ik alleen wie zoo dwaas is, aldus te WILLEN heeten.

En die dwaze wil is in beginsel bij hen, die vóór alles rekenen in den stijl van de ruimtelijke voorstelling van een groep, die zij TOT ELKEN PRIJS in haar grenzen behouden willen zien.

Zoo zie ik de synodocraten, met hun afgod: bestaande groeps-eenheid.

Zoo ook ieder, die in de A.R.P. blijven wil, hoe ook de uitkomst moge zijn van de door Amersfoort gewenschte ontmoeting met de leiding der partij.

Conclusie: laten we elkaar geen extremist schelden, maar samen bidden om het charisma eener juiste probleemstelling. Wie de probleemstelling der synodocraten overneemt die is extremist-in-beginsel, eer hij het weet.

K. S.

DE ACHTERGROND

van een radicale onderwijsvernieuwing X (Slot)

Het „nieuwe Christendom“.

Voor de kerk heeft Kees Boeke evenmin waardeering als de Quakers dit hebben. De kerk heeft immers Jezus' leer veranderd. En bovendien Jezus zelf stichtte nooit zoo'n organisatie. *)

De leer van Jezus, zooals Kees Boeke die opvat, dat is het Nieuwe Christendom. Dat Neo-Christendom vat hij aldus samen:

„Het Neo-Christendom erkent geen „God“, geen „kerk“, geen dogma, dus ook geen professie, geen liturgie of ritueel, geen Wet, geen hemel en geen hel, geen „verlossing-door-het-bloed“, geen Bijbel als onfeilbaar „Woord Gods“.....

„Het lijkt wel of alles wat het gebouw des geloofs in stand hield, is omvergehaald. En toch..... 't eigenlijke staat nog: het innerlijk beleven in de stilte van ons hart van de tere dingen, die het wezen altijd zijn geweest voor de gelovige, die Jezus liefheeft, ze zijn niet aangeraakt.

Ook als de brokstukken van de tempel van het oude Christendom om mij heen verspreid liggen, dan nog kan ik bidden tot mijn hemelse Vader, kan ik „geheime omgang vinden“ met Hem!“ **)

Huiveringwekkende consequentie van de innerlijke heidsreligie! De lijn van 't Quakerisme is hier wel tot het uiterste afgeleiden. Het innerlijke „goddelijk“ leven is 't eigenlijke. Als men dat maar overhoudt kan men God en zijn dienst den rug toekeren.

Neo-Christendom wordt dit genoemd. Laten we deze pseudo-religie echter bij den waren naam noemen: neo-paganisme, heidendom!

Dit heidendom is evenzeer te verwerpen als de afgoderij met ras en bloed. Het is verrijfder van vorm door zijn aanbidding van 't hooge, edele, teere, mysterieuze, goddelijke in den mensch.

Maar beide staan in onverzoonlijke antithese tot het Christendom, het schriftuurlijk Christendom.

Beide negéren het Koningschap van Christus en zetten den mensch op den troon.

Valsche profetie.

Wij kunnen dan ook niet volstaan met deze leer af te wijzen als een wijsgeerige theorie. Wij hebben hier te doen met een profetisch getuigenis, dat het heele leven betreft. Dat is veel gevaarlijker dan een theorie. In 't licht der Schrift hebben we hier te doen met de valsche profetie, die driestweg de eenvoudige, klare wijsheid van Gods Woord in 't aangezicht weersprekt.

Ze ligt in de lijn, die begonnen is in het paradijs bij

het: „Is het ook, dat God gezegd heeft?“, die verder de eeuwen doorloopt en die culmineeren zal in de verschijning van den grooten Wetteloze, den Antichrist.

En als we letten op 't geheel van Kees Boeke's ideeën, over den mensch, de samenleving en de religie, dan moeten we tot de conclusie komen, dat deze valsche profetie de grondslagen uiteenrukt van het menschenleven zooals het naar Gods scheppingsorde moet zijn.

Het christelijk geloof, de moraal, het gezag, het recht, het gezin, de kerk, de staat, ze worden stuk voor stuk bedreigd.

De gezagsloosheid is al een zeer ontstellend symptoom!

En als deze profetie de grondslagen van het menschenleven heeft weggeduwd, komt ze met het tooverwoord eener nieuwe ordening: de innerlijke zelftucht van den mensch, de zelftucht van de groep. Die nieuwe ordening moet er komen door middel van de opvoeding.

Wij moeten daarom den invloed van Kees Boeke niet onderschatten. Ook v. Overbeke zegt in zijn bekende boek van hem: „Zijn invloed is niet gering.“ **)

Hij heeft een sterke stelling ingenomen in het geestelijk front. Zijn ijveren voor onderwijsvernieuwing heeft een veel diepere en wijdere strekking.

Wat te waardeeren valt.

Als wij tegenover deze ideologie beslist afwijzend staan betekent dit niet, dat er geen plaats zou zijn voor eenige waardeering voor het werk van dezen hervormer. Integendeel, op dezelfde wijze als Bavinck het goede weet te waardeeren bij de Reform-paedagogen.

Als wij ir Boeke, dien wij hoogachten als een edel en hoogstaand mensch, als een harde werker, en iemand met ongetwijfeld paedagogische talenten hooren spreken over zijn opvoedkundige idealen, dan is er nog veel, dat wij in hem kunnen waardeeren.

Zijn liefde tot het kind. Zijn oprechte, eerlijke bedoeling om het beste voor het kind te zoeken. De grotere vrijheid, die hij wil voor het kind om zich naar aanleg en aard te ontwikkelen. Hij wil een rustige sfeer voor de kinderen, ver van radio en film. Hij wil een sobere levenswijze, geen te groote luxe. Het gezin wordt gewaardeerd. Hij legt nadruk op de groote waarde van harden en geregelde arbeid, vraagt eerbied voor dezen arbeid, ook den handenarbeid. Het werk op de Werkplaats is geen star systeem, maar groeit naar gelang de omstandigheden zijn. Hij heeft

*) Kindergemeenschap, bl. 257.

**) Idem, bl. 261, 262.

**) v. Overbeke, Hedendaags Paed. Revell, bl. 140.

een vernu
examens
sluitingsp
Hij vraag
voeder-le
heropleidi
En wat
stand geb
dering af
aangedaan
Met groot
beste vo
tieve leer
schap w
Maar a
slagen
wij besliss
Hier li
die weera
gen van
De Chris
Tegen
humanist
we orden
tere were
deerbare
heeft gep
voor de
Die Op
niet de
ons Chri
Zij lee
Christus
Zij sp
Christus
gemoeds
een nieu
Het oi
zus Chri
sene leve
te funda
gen wij
daagsche
Jezus
leiding e
Christus
van 't s

100) D
verband.

De he
derheden
Op We
kiesvere
openbare
onderwe
braakpol
Het is
Revoluti
laatste
hoofdzak
Spr. me
Wereld
deze „de
de crisis
we allen
beginsel
heid, en
ginsalpo
Deze
vandaag
Indi-po
meedoer
komt er
waarna
nen gev
de steek
Islamiti
moeten
Z., welk
kiezing
nabije,
Eerst
zich af
niet be
maar o
voordoe
gaderin
revoluti
weet h
Prof. i
brochur
maal g
rede aa
niet wa
dat Pr
dan de
weet, s
heeft r
kant. 2
zijde b
Indisch
Die
gaat o
Da L.
Rupper
arbeide

het midden
dachten: nu
niet meer
ven: en ons
bravoustuk-
ik al fanta-
iteiten) bij
wt zijn gas-
ille uit de
geven groot-
met behulp
aar zijn, en
en om het

dilemma af-
enooten. In-
gasper-
TOCH hon-
wyl mee; en
en, wat den
u willen we
ordiging in
eemaal op
een afstand
lemaal niets
leer een paar
dksvertegen-
over. Fiat.

as is, aldus

blij hen, die
de ruim-
die zij TOT
houden wil-

afgod: be-

wil, h o e
van de door
t de leiding

alsten schel-
cisma eener
Wie de prom-
nt die is
w e e t.

K. S.

DERWIJS

X (Slot)

, die verder
al in de ver-
Antichrist,
Boeke's idee-
de religie,
at deze val-
an het men-
gsorde moet

gezag; het
worden stuk

ellend symp-

an het men-
het toover-
ke zelftucht
p. Die nieu-
van de op-

Kees Boeke
t in zijn be-
gering".⁹⁹⁾
in het gees-
vernieuwing
ig.

st afwijzend
ats zou zijn
in dezen her-
als Bavinck
um-paedago-

als een edel
werker, en
alenten ho-
alen, dan is
deeren.
eerlijke be-
De groo-
m zich naar
een rustige
film. Hij wil
xe. Het ge-
op de groote
vraagt eer-
nardeid. Het
steem, maar
jn. Hij heeft
t. bl. 140.

een vernuftige onderwijssystematiek opgebouwd. De examens vervangen door een proevenstelsel en 't aansluitingsprobleem l.o. en m.o. bevredigend opgelost. Hij vraagt meer waardeering voor het ambt van opvoeder-leerkracht, een betere salariserings en een heropleiding van het onderwijzerscorps.

En wat in den loop der jaren te Bilthoven is tot stand gebracht dwingt ongetwijfeld respect en bewondering af. De „Werkplaats" heeft zijn naam ten volle eer aangedaan. Er is daar inderdaad veel werk verricht. Met groote toewijding en oprechte bedoeling om het beste voor het kind te zoeken. Denk ook aan de prachtige leermiddelen zooals in het boek Kindergemeenschap worden beschreven.

Maar aan den anderen kant als wij op de grondslagen en letteren van deze vernieuwingspogingen staan wij bealst afwijzend.

Hier ligt een valsche ideologie aan ten grondslag, die weersproken moet worden. Hier zijn de grondslagen van onze Chr. opvoeding in het geding.

De Christelijke opvoeding.

Tegenover deze radicale richting met haar humanistisch vrijheids- en eenheidsideaal, haar nieuwe ordening en nieuwe gezindheid in een nieuwe, betere wereld moeten we ons bezinnen op den onwaardebaren rijkdom, dien God in zijn openbaring ons heeft gegeven voor het gansche menschenleven, ook voor de opvoeding.

Die Openbaring spreekt ons ook van een vrijheid, niet de humanistische, maar de vrijheid met welke ons Christus vrijgemaakt heeft. (Gal. 5:1.)

Zij leert ons een andere eenheid, de eenheid in Christus (Ef. 1:10, Coloss. 1:20).

Zij spreekt ook van een nieuwe gezindheid, die Christus door zijn Geest werkt, de vernieuwing des gemoeds (Rom. 12:2), en van een nieuwen hemel en een nieuwe aarde, gegrondvest in zijn zoenoffer.

Het oude en altijd weer nieuwe evangelie van Jezus Christus, den Christus der Schriften, die het gansche leven redt en behoudt en beheerscht, is het vaste fundament eener Christelijke opvoeding. Daar mogen wij geen duimbreed van prijsgeven in de heden-daagsche worsteling om onderwijsvernieuwing.

Jezus Christus is de Heer van onze scholen. „Alle leiding en paedagogie gaat in het verbond uit van den Christus. Bij die leiding wil Hij ook gebruik maken van 't samenlevingsverband van de school".¹⁰⁰⁾

¹⁰⁰⁾ Dr K. J. Popma, Opvoeding, Onderwijs en Schoolverband, Phil. Ref., 12e jg., bl. 87, 88.

Zoo gesteld mogen wij den getrouwen arbeid in de Chr. school zien als opgenomen in het groote geheel van Christus' kerkvergaderend en kerkbehoudend werk.

Ons mandaat is van Hem.

Wij mogen de jonge leden van zijn kerk onderwijzen en opvoeden tot alle goed werk volmaaktelijk toegerust en waar mogelijk, die van buiten de kerk tot Hem leiden.

Geen synthese humanisme en christendom.

In de worsteling om onderwijsvernieuwing in onze dagen wordt veel gesproken over den bovenbouw, die opgetrokken moet worden. Het is echter noodzaak eerst den onderbouw, den grondslag veilig te stellen! Want het opnieuw opdringend humanisme bedreigt ook de chr. opvoeding. Het gevaar is niet denkbeeldig om van dat humanisme over te nemen wat ons lijkt en het dan met een christelijk etiket te beplakken.

Wie bijv. de persoonlijkheidsvorming propageert op 't erf der Chr. opvoeding, haalt een humanistisch product, een vreemd element binnen. Dan wordt de kracht van het christelijk beginsel verzwakt.

Wie persoonlijkheidsjes gaat vormen loopt ernstig gevaar van 't bouwen van „hout, hooi en stoppelen" op het fundament. (1 Cor. 3:12.)

Dat houdt geen stand.

Een synthese van christendom en humanisme of van christendom en een beetje humanisme kan geen baat geven in de huidige geestelijke worsteling.

Alleen een radicaal Schriftgetrouw Christendom.

Dat heeft ook de kracht in zich tot hervorming en vernieuwing van ons onderwijs. Zooals A. Janse in zijn boek: „Het eigen karakter der Chr. School" het ons voor oogen stelde. Nog is actueel wat deze paedagoog schreef in 1935:

„Nu de sterke bealste radicale geesten van communisme en fascisme de scholen gaan hervormen van uit hun beginsel, is het hoog noodig, dat de Christ. School minstens even sterk en bealst radicaal haar beginsel doet gelden door getrouwe werkers.

God make ons allen getrouw aan onzen Oversten Leidsman en Voleinder des geloofs, Jezus Christus, die vanuit den hemel ook onze scholen regeert".¹⁰¹⁾

Rotterdam. F. GROENENDIJK.

¹⁰¹⁾ A. Janse, Het eigen karakter der Chr. School, Kampen 1935, bl. 143.

POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

boer: die man tast 't gezag aan. Maar zo'n boer of fabrikant zegt dat zo dikwijls niet op Bijbelse gronden, maar vaak zitten er heel wat liberale ideeën achter. Wij, jongeren, aldus Dr L., vrezen dat we ons op de borst gaan slaan en zeggen: Wij zijn de handhavers van het gezag. Dan zouden we een Judaïstische kant opgaan. Die richting gaat „Trouw" ook uit.

Interruptie van Prof. Z.: „Kunt U één citaat uit „Trouw" geven, waaruit dit blijkt?"

De L.: „Dat kan ik zo niet, ik wil 't wel eens nazien".

Prof. Z.: „Dan moet U deze opmerking eerst terugnemen".

De L. neemt de opmerking, dat „Trouw" een Judaïstische kant uitgaat, terug.

Verder wil Dr L. nog vragen waarop ons gezag in Indië nu eigenlijk gegrond is, en tenslotte nogmaals waarschuwen voor eenzijdigheid. Een en ander ter ontlasting van zijn conscientie.

Nadat nog enkele vragers het woord hadden gekregen (w.o. een lid van de P. v. d. A. dat voor het eerste gedeelte van zijn opmerkingen verwees naar Dr Lugtigheid), beantwoordde Prof. Z. de vragen.

De L., aldus Prof. Z., zegt dat hij hartelijk Anti-Revolutionair is. Dat is een mooi ding. Maar ik geloof er niets van, dat hij Anti-Revolutionair is. Hij wil 't misschien wel zijn, maar hij is het niet. Want als Dr L. beweert dat ik eenzijdig gesproken heb over 't gezag, dan bewijst hij daarmee, zelf eenzijdig te zijn. Mijn betoog was: het gezag is de basis van de vrijheid, als er geen gezag in Indië is, hebben de Indonesiërs ook geen vrijheid. Dr L. gaat nu gezag en vrijheid tegenover elkaar plaatsen, en staat daarmee al principieel op één lijn met de revolutie, met de doorbraakmenschen als Dr Dippel e.a., met de P. v. d. A., een lijn die uitkomt vlak bij Stalin. Als Dr L. zo doorgaat doet hij maar beter, niet langer dominee te blijven, en lid te worden van de P. v. d. A.

Die klacht van eenzijdigheid doet Prof. Z. denken aan die koek die slechts aan één kant gebakken is, wat volgens Prof. Hepp duidt op eenzijdigheid.

De L. is dus zelf eenzijdig, wanneer hij gezag en vrijheid tegenover elkaar plaatst. Hij begrijpt het verband niet meer. Het is als met de verhouding tussen wet en evangelie. De Schrift zegt nog steeds: Maar hij U is vergeving (vrijheid, evangelie), opdat Gij gevreesd wordt (gezag, wet). Iemand die deze verhouding niet zuiver ziet, kan ook wel ophouden met alle evangelisatiewerk.

Inzake de verhouding boer—arbeider moet Dr L. maar eens lezen in Titus. Paulus schrijft daar ook over 't gezag dat de heer heeft t.o. zijn slaaf. Welke ideeën de heer er dan verder op na houdt, doet er niet toe, daar blijft 't gezag hetzelfde om.

Als Prof. Z. hoort spreken van „Wij jongeren" zij allereerst opgemerkt dat Dr Lugtigheid niet zo erg jong meer is, althans ouder dan Prof. Z.! Maar bij zo'n opmerking, aldus Prof. Z. ben ik erg bang dat het: „gij zoon, hoor de tucht van Uw Vader" nu ook eens veranderd moet worden in: „gij vader, hoor de tucht van Uw zoon" en daarom is

deze uitdrukking zo gevaarlijk, omdat dan de geloofs-inspanningen van de vaders over boord gegooid worden, om bepaalde terreinen te winnen voor Evangelisatie, maar Prof. Z. garandeert dat zo het laatste terrein voor evangelisatie ook verloren gaat.

De L. vraagt naar de grond van het gezag, maar spr. wil een tegenvraag stellen: wat zegt U tegen Uw jongens die naar Indië gaan? Wat geeft U hun mee? Die vraag moet u beantwoorden, Dr L. Tenzij U zelf een antwoord kunt geven op de vraag inzake het gezag, kunt U uw militair pak wel uittrekken, want daarmee kunt U naar Indië gestuurd worden (dr L. is veldprediker, K. S.).

Spr. besloot de beantwoording van Dr L. met een waarschuwing aan de gemeente voor een dergelijk gevaarlijk betoog, als spreker van Dr L. gehoord had.

Tot zoover het verslag van den heer Deddens. Lezing ervan roept enkele vragen bij ons op. Als daar zijn:

a. de synodocraten houden zich nog al bezig met het feit, dat onder onze kerkleden over praktische vragen der politieke actie op korten termijn verschillend gedacht wordt. Als ze nu ook eens gaan nadenken over het feit, dat in hun eigen kerk leden van de P. v. d. A. en Staatkundig Gereformeerden en Anti-Revolutionairen zijn, die elkaar als kerkleden bestrijden over nog wel meer dan kwesties van praktijk op korten termijn, zouden ze dan niet weer wat in het (overigens nog niets zeggende) evenwicht komen?

b. Ze hebben zich nog al druk gemaakt over het feit, dat in de Antirev. kiesvereniging te Zwolle een van onze predikanten in discussie kwam. Ze dachten dat het evenwicht verstoord werd. Thans kwam een hünner predikanten in dezelfde kiesvereniging in discussie. Is het evenwicht nu hersteld? Dan blijkt te meer, dat met „evenwicht" minder gewonnen is, dan met principieele bezinning op de basis van de feiten.

c. Prof. Zuidema gaf adviezen inzake aflëgging van een militair costume en van een predikantencostuum. Hoe denkt hij over de bij vooris afgenomen ambtscostumen van goede antirevolutionairen en trouwe belijders, door zijn synode ontszet, of buiten verband gezet? Een advies aan de Lugtigheid is wat anders nog dan een daad die ook prof. Zuidema de facto aanvaardt, d.i. mede verricht.

d. Spreker gaf goede adviezen aan de Lugtigheid. Welke overeenkomstige publieke adviezen kreeg de Probowoeto, politieke figuur in de republiek van Soekarno, overeenkomstig de omschrijving die dr Hagens gaf in een (nog niet beantwoorde?) vraag aan Friesch Dagblad? Ik bedoel: welke adviezen in de kies- en verwerp-bijeenkomst, niet van een plaatselijke Kiesvereniging maar van een landelijke kerkvergadering, genaamd generale synode? Te Eindhoven? Prof. Z. was daarbij.

e. Als prof. Z. terecht constateert, dat de lieden van de „doorbraak" de antirevolutionaire politiek doorkruisen, is het dan voor de synodocratische pers niet tijd, zich er aan te herinneren, dat de A.R.-politiek niet zozeer door een Amersfoortsch congres als wel door de leden van de eigen kerk, die daar vooraan staan, en de P. v. d. A. steunen, doorbroken wordt, in en buiten Eindhoven? Evenwicht..... Ik vraag dat, zonder te veel acht te geven op den luidspreker, die vanmiddag vlak onder mijn raam over de straten van het vroeger zoo orthodoxe Kampen uitbazuinde, dat al enkele honderden predikanten onder wie gereformeerde, behoorden tot de P. v. d. A.

Overigens is de Lugtigheid medewerker van „De Bazuin", officieel orgaan der synodocratische Theol. Hoogeschool. Hij zal wel eens een artikel schrijven eerst over het gezag der synodes en dan over de vrijheid der kerken. Ter voorkoming van „eenzijdigheid"?

K. S.

STEMMEN
UIT ONZE KERKEN

KERKERADEN, ATTENTIE!

Den Helder, Juni 1948.

Hooggeachte Redacteur,

De nood dringt ons U een plaatsje in Uw blad te vragen. Gedurig breidt de Marinebevolking zich hier ter plaatse uit. Het lijdt o.i. geen twijfel of onder deze (jonge) menschen bevinden zich hoop- en/of belijdende leden onzer Kerken. Door de medewerking van de Ouders van het Chr. Tehuis voor militairen zijn wij soms in staat zulk een (jonge) broeder op te sporen. Het ligt voor de hand dat deze medewerking zich beperkt tot de bezoekers van vernoemd Tehuis.

Na het tot stand gebrachte contact kregen wij dikwijls ten antwoord: „Wij wisten niet dat hier een Vrijgem. Geref. Kerk was". Veelal openbaarden zij zich als trouwe Kerken zelfs catechisatiebezoekers. Ook de J.V. mocht zich wel in hun lidmaatschap verheugen.

Met zorg vragen wij ons echter af: waar brengen die zonen van ons volk hun vrije uren door, en waar verkeerden zij des Zondags die niet voornemens Tehuis bezoekers en toch ook het teeken en zegel des Verbonds in de Geref. Kerk hebben ontvangen?

Tweemaal ontvingen wij een officiële kennisgeving. De eerste was een doopattest, ons toegezonden door den Raad eener z.g. Garnizoenskerk. (Commentaar op vet overbodig!).

De korte inhoud van de tweede kennisgeving luidde aldus: „Wij berichten U dat sedert 't begin van 't jaar „die en die" D.L. der Vrijgem. Geref. Kerk te „daar en daar", dienst doet bij de Kon. Marine. Zijn adres is „zus en zoon". Wij verzoeken U enz..... NAMENS DE AFDEELING VAN „PRO REGE" te „ergens in den lande".

Dit wordt nu toch waarlijk al te dwaas! En nóg steeds zwijgt de betrokken kerkeraad.

M. d. R.! Wij gelooven hiermede te kunnen volstaan. Een en ander zegt U genoeg. Er wordt in Uw blad reeds genoeg geklaagd door de Kerkeraden in de Garnizoensplaatsen. Wij danken U ten zeerste voor de ons afgestane plaatsruimte.

Namens den Raad der Geref. Kerk te Den Helder,
Ds F. TOLLENAAR, praeses,
A. BOENDERMAKER Jzn., scriba.